

RAFAŁ AUGUSTYNIAK

WYTWARZANIE WYROBÓW TYTONIOWYCH. Z PROBLEMATYKI WŁAŚCIWEJ KWALIFIKACJI PRAWNEJ CZYNU

Streszczenie

W artykule przedstawiono problematykę związaną z prawidłową kwalifikacją przestępstw dotyczących wytwarzania wyrobów tytoniowych. Wskazano, iż w obecnym porządku prawnym kwestie nielegalnego wytwarzania wyrobów tytoniowych regulują dwie odrębne ustawy tj. przepisy kodeksu karnego skarbowego oraz ustawy z dnia 2 marca 2001 r. o wyrobie alkoholu etylowego oraz wytwarzaniu wyrobów tytoniowych. Ukazano różnice pomiędzy powyższymi regulacjami prawnymi jak i błędy organów procesowych w kwalifikacji tych przestępstw.

Na terenach przygranicznych rozpowszechnioną działalnością przestępczą jest sprzedaż wyrobów tytoniowych¹ bez polskich znaków akcyzy, w tym przede wszystkim papierosów posiadających zagraniczne znaki akcyzy np. banderole – ukraińskie, które to zostały nielegalnie wprowadzone na polski obszar celny. Papierosy te następnie są przewożone na teren Niemiec, Anglii i innych krajów europejskich. Oprócz zachowań polegających na sprzedaży wyrobów tytoniowych bez polskich znaków akcyzy, rozpowszechnia się równoległe także inna naruszająca prawo działalność, polegająca na produkowaniu wyrobów tytoniowych w postaci tytoniu do palenia. Jej istota polega na zakupie przez sprawców liści tytoniowych, które do 31 grudnia 2012 roku nie stanowiły wyrobu akcyzowego², następnie pocięcie ich w wykonanych najczęściej metodą domową maszynach, popakowanie do

¹ Wyrób tytoniowy – papierosy, tytoń do palenia, cygara i cygaretki – art. 98 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym (Dz. U. z 2011 r. Nr 108, poz. 626).

² Zmiana nastąpiła art. 7 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej (Dz. U. z 2012 r., poz. 1456).

worków foliowych i sprzedaż ich na krajowym rynku poprzez lokalne bazy, targowiska albo za pośrednictwem internetowych portali. W tym przypadku często „producentów” wyrobów tytoniowych zakupują również podrabiane znaki towarowe znanych marek produkujących tytoń do palenia, których etykiety wkładają do worków z tytoniem do palenia w celu wprowadzenia w błąd finalnych konsumentów, co do jakości i pochodzenia wyrobu.

Drugim sposobem działania, które uznać należy za produkcję wyrobów tytoniowych była (również do 31 grudnia 2012 roku) oficjalna sprzedaż w sklepie liści tytoniu, które to klient od razu po zakupie własnoręcznie wkładał do ustawionej w tym celu w sklepie maszyny by pociąć je na tytoń do palenia, produkując tym samym wyrób tytoniowy.

Walkę z tym przestępczym procederem oprócz jednostek policji, prowadzą funkcjonariusze Urzędów Celnych oraz Straży Granicznej. Dlatego też występują odmienne kwalifikacje prawne dotyczące wytwarzania wyrobów tytoniowych w postaci tytoniu do palenia. Niniejsze rozważania stanowią próbę wskazania jak prawidłowo powinny być kwalifikowane prawnie zachowania sprawców wyżej opisanych czynów.

Problem sprowadza się przede wszystkim do ustalenia czy mamy tu do czynienia z wyrobem akcyzowym, zgodnie z przepisami ustawy o podatku akcyzowym z dnia 6 grudnia 2008 r.³, a następnie zastosowania przepisów karnych zawartych w kodeksie karnym skarbowym⁴, czy też wyrobem tytoniowym określonym w przepisach ustawy z dnia 2 marca 2001 r. o wyrobie alkoholu etylowego oraz wytwarzaniu wyrobów tytoniowych⁵ i zastosowaniu przepisów karnych z tej ustawy.

Zgodnie z definicją z art. 2 ust. 1 i 98 ust. 1 ustawy o podatku akcyzowym⁶, wyrobem akcyzowym do 31 grudnia 2012 roku były wyroby tytoniowe, w skład których wchodziły: papierosy, tytoń do palenia oraz cygara i cygaretki. Za tytoń do palenia ustawodawca w art. 98 ust. 5 cytowanej ustawy uznał:

- tytoń, który został pocięty lub inaczej podzielony, skręcony lub sprasowany w postaci bloków oraz nadający się do palenia bez dalszego przetwarzania przemysłowego,
- odpady tytoniowe będące pozostałościami liści tytoniu i produktami ubocznymi uzyskanymi podczas przetwarzania tytoniu lub produkcji wyrobów tytoniowych

³ Art. 98 ust. 1-5 ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym (Dz. U. z 2011 r. Nr 108, poz. 626, ze zm.).

⁴ Kodeks karny skarbowy (Dz. U. z 2013 r., poz. 186), Rozdział 6 Przesłpstwa skarbowe i wykroczenia przeciwko obowiązkowi podatkowemu i rozliczeniom z tytułu dotacji lub subwencji (art. 69a § 1 i 2 k.k.s., art. 65 § 1-4 k.k.s., art. 63 § 1-4 k.k.s. i art. 64 § 1-7 k.k.s.).

⁵ Art. 2 pkt.2 ustawy z dnia 2 marca 2001 r. o wyrobie alkoholu etylowego oraz wytwarzaniu wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 31, poz. 353, ze zm.).

⁶ Art. 98 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym (Dz. U. z 2011 r. Nr 108, poz. 626, ze zm.).

oddane do sprzedaży detalicznej, niebędące papierosami, cygarami lub cygaretkami, a nadające się do palenia.

Jednocześnie ustawodawca przyjął, iż produkcją wyrobów tytoniowych jest ich wytwarzanie, przetwarzanie a także pakowanie.

Z kolei zgodnie z przepisami art. 2 ust. 2 ustawy o wyrobie alkoholu etylowego oraz wytwarzaniu wyrobów tytoniowych wyrobem tytoniowym jest wyrób wyprodukowany z tytoniu przeznaczony do palenia oraz tabaka.

Analiza praktyki Urzędów Celnych wskazuje, iż przyjmowana w postępowaniach prowadzonych przez te organy kwalifikacja prawna czynu oparta była na założeniu, iż mają one do czynienia z produkcją wyrobu akcyzowego. Tym samym w razie zatrzymania u podejrzanego tytoniu do palenia, przyjmowana była kwalifikacja jego czynu jako wyczerpującego znamiona z art. 69a § 1 k.k.s., czy też z art. 65 k.k.s., tzn. dotyczących produkcji, przechowywania, magazynowania jak i przeładowywania wyrobów tytoniowych. Przy czym ostatecznie przyjęta w danym postępowaniu kwalifikacja prawna zależna była od wysokości kwoty podatku narażonego na uszczuplenie. Wchodziło tu bowiem w grę uznanie danego zachowania się sprawcy za przestępstwo albo wykroczenie skarbowe.

Z praktyką opisaną powyżej, a tym samym z przyjętym przez organy celne stanowiskiem, biorąc pod uwagę szczególne znamiona przestępstw karno-skarbowych (art. 69a k.k.s. jak i art. 65 k.k.s.) nie można się zgodzić. Kwalifikacja opisanych wyżej zachowań przestępczych powinna jednak uwzględniać inne aspekty.

Przestępstwo lub wykroczenie skarbowe zdefiniowane w art. 69a k.k.s. polega na nielegalnym produkowaniu, magazynowaniu i przeładowywaniu poza składem podatkowym wyrobów tytoniowych, naruszając jednocześnie warunki zastosowania procedury zawieszenie poboru akcyzy, wyrobów akcyzowych.

Jak wyżej zaznaczono zgodnie z przepisami – art. 2 ust. 1 i 98 ust. 1 i 5 ustawy o podatku akcyzowym za wyrób akcyzowy przyjmuje się między innymi tytoń pocięty lub inaczej podzielony, skręcony lub sprasowany w postaci bloków oraz nadający się do palenia bez dalszego przetwarzania przemysłowego. Natomiast zgodnie z art. 99 ust. 1 cyt. ustawy produkcją wyrobów tytoniowych jest ich wytwarzanie, przetwarzane a także pakowanie. Tym samym przyjmując, że wytworzony metodą domową tytoń do palenia jest wyrobem akcyzowym można by było zakwalifikować taką produkcję jako czyn stypizowany w art. 69a k.k.s.

Jednakże tak postawiony zarzut np. o treści: „w dniu w miejscowości wbrew przepisom ustawy z dnia 6 sierpnia 2008 roku o podatku akcyzowym, naruszając warunki

zastosowania procedury zawieszenia poboru akcyzy, produkował wyroby akcyzowe w postaci tytoniu do palenia” byłby w pełni bezpodstawny.

Do znamion tego przestępstwa lub wykroczenia należy działanie polegające na naruszeniu przez sprawcę warunków procedury zawieszenia poboru akcyzy, a także produkcja tych wyrobów lub też ich magazynowanie poza składem podatkowym.

W tym miejscu należy podkreślić, iż ustawodawca w przepisach ustawy o podatku akcyzowym szczegółowo określił zasady produkcji, sprzedaży jak i magazynowania wyrobów akcyzowych. Wszystkie te czynności wykonują podmioty posiadające odpowiednie zezwolenia w ramach prowadzonych przez nich zarejestrowanych działalności gospodarczych, albowiem zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt. 10 cyt. ustawy wyroby akcyzowe są produkowane wyłącznie w składach podatkowych, które to mogą być prowadzone wyłącznie przez podmioty posiadające zezwolenia na prowadzenie tego składu podatkowego (art. 2 ust. 1 pkt 11 w/w ustawy). Podstawową funkcją składów podatkowych jest zawieszenie poboru akcyzy podczas magazynowania, jak i produkcji wyrobów akcyzowych. Procedura zawieszenia poboru akcyzy pozwala na przesunięcie w czasie obowiązku zapłaty podatku akcyzowego do momentu opuszczenia przez wyroby akcyzowe systemu składów podatkowych⁷. Ta procedura umożliwia również przemieszczanie wyrobów akcyzowych pomiędzy poszczególnymi składami podatkowymi zlokalizowanymi w różnych częściach kraju lub Wspólnoty Europejskiej bez obowiązku zapłaty podatku akcyzowego⁸. Zakończenie tej procedury zostało przez ustawodawcę szczegółowo opisane w art. 42 ustawy o podatku akcyzowym, w którym wskazał precyzyjnie, kiedy powstaje zobowiązanie podatkowe oraz kiedy obowiązek podatkowy nie przekształca się w zobowiązanie podatkowe⁹.

Powyższe, szczegółowo określone przez ustawodawcę, zasady produkowania, czy też magazynowania wyrobów akcyzowych, wskazują zgodnie z przyjętą doktryną, iż przestępstwo lub wykroczenie skarbowe z art. 69a k.k.s. jest czynem indywidualnym, a jego sprawcą może być wyłącznie podmiot posiadający prawo do stosowania procedury zawieszenia poboru akcyzy. Karalne w przypadku produkcji jest produkowanie poza składem podatkowym z naruszeniem warunków zastosowania procedury zawieszenia poboru akcyzy. Pierwszy warunek (produkcja poza składem podatkowym) stanowi znamię modalne miejsca, a drugi, który musi być kumulatywnie spełniony, stanowi klauzulę normatywną będącą

⁷ W. Krok (red.), P. Karczewski, R. Kowalik, S. Parulski, K. Staniec, *Komentarz do art. 47 ustawy o podatku akcyzowym*, System Informacji Prawnej Lex (Omega) 10/2013.

⁸ S. Parulski, *Komentarz do art. 47 ustawy o podatku akcyzowym*, System Informacji Prawnej Lex (Omega) 10/2013.

⁹ S. Parulski, *Ibidem*.

zarazem znamieniem okoliczności. Z kolei w przypadku magazynowania wyrobów akcyzowych poza składem podatkowym, w tym przypadku również do wyczerpania znamion przestępstwa lub wykroczenia z art. 69a k.k.s. konieczne jest, by sprawca naruszył procedurę zawieszenia poboru akcyzy, co tym samym potwierdza, że miał on prawo wynikające z przepisów ustawy o podatku akcyzowym do stosowania tej procedury¹⁰. Pogląd powyższy znajduje potwierdzenie również w doktrynie (T. Grzegorzczuk), gdzie przyjmuje się, że przedmiotowe przestępstwo lub wykroczenie popełnia producent uprawniony do produkcji poza składem, zarejestrowany handlowiec, który będzie magazynował otrzymane z nabycia wspólnotowego z zawieszeniem poboru akcyzy wyroby akcyzowe lub będzie przeładowywał je do wysyłki¹¹.

W związku z powyższym należy stwierdzić, iż w przypadku czynu polegającego na produkowaniu lub magazynowaniu przez osobę fizyczną nie posiadającą uprawnień do produkcji wyrobów akcyzowych, a wyżej opisanych sposobem domowym, nie można postawić sprawcy zarzutu popełnienia przestępstwa (wykroczenia) wyczerpującego znamiona z art. 69a k.k.s., i to niezależnie od tego ile osoba ta wytworzyła tytoniu do palenia.

Jak wyżej zaznaczono problem z ujawnieniem w toku czynności procesowych np. w trakcie przeszukania wyrobów tytoniowych, w tym przede wszystkim tytoniu do palenia nieposiadających jakichkolwiek znaków akcyzy, w przypadku nieudowodnienia, że został ten wyrób wyprodukowany przez sprawcę, często jest uznawane za czyn wyczerpujący art. 65 § 1 k.k.s. Zgodnie bowiem z tym przepisem każdy kto nabywa, przechowuje, przewozi, przesyła lub przenosi wyroby akcyzowe, stanowiące przedmiot czynu zabronionego określonego w art. 63, art. 64 lub 73 k.k.s. lub pomaga w ich zbyciu albo te wyroby akcyzowe przyjmuje lub pomaga w ich ukryciu, ponosi odpowiedzialność karną. Tym samym sprawcą przestępstwa paserstwa jest każda osoba zdolna do ponoszenia odpowiedzialności karnej, której zachowanie wyczerpało *in concreto* znamiona czynu określonego w art. 65 § 1 k.k.s. Zauważyć należy, że czyn ten można popełnić zarówno w zamiarze bezpośrednim, jak i ewentualnym. Natomiast gdy chodzi o nieumyślną postać tego czynu zabronionego (§ 2), to konieczne jest wykazane po stronie sprawcy powinności i możliwości przypuszczenia na podstawie towarzyszących okoliczności, że wyroby akcyzowe stanowią przedmiot czynu

¹⁰ G.Łabuda, *Komentarz do art. 69a Kodeksu karnego skarbowego*, System Informacji Prawnej Lex (Omega) 10/2013.

¹¹ T. Grzegorzczuk, *Komentarz do art. 69a Kodeksu karnego skarbowego*, System Informacji Prawnej Lex (Omega) 10/2013.

zabronionego z art. 63, art. 64 lub 73 k.k.s.¹². Paserstwo z art. 65 k.k.s. obejmuje każdą ilość wyrobów akcyzowych, w tym też taką, która nie wskazuje na zamiar wprowadzenia ich do obrotu, a jedynie na zamiar konsumpcji własnej¹³. Jednakże przy dokonywanej analizie paserstwa akcyzowego z art. 65 § 1 k.k.s. należy podnieść, iż przestępstwo to jest karalne wyłącznie wtedy, gdy przedmiotem czynu są wyroby akcyzowe pochodzące z czynów zabronionych opisanych w art. 63, art. 64 lub 73 k.k.s.¹⁴.

Artykuł 63 k.k.s. penalizuje cztery różne zachowania sprawcy tj.:

- nielegalne wydanie wyrobów akcyzowych (§ 1),
- nielegalne sprowadzenie wyrobów akcyzowych (§ 2),
- nielegalne wydanie wyrobów akcyzowych z magazynu wyrobów gotowych i sprzedaż poza składem podatkowym (§ 3),
- nielegalne wyprowadzenie ze składu podatkowego wyrobów akcyzowych (§ 4).

Przestępstwa lub wykroczenia stypizowane w § 1 i 2 cytowanego przepisu są czynami powszechnymi i może je popełnić każda osoba zdolna do ponoszenia odpowiedzialności karnej. Natomiast czyny opisane w § 3 i § 4 art. 66 k.k.s. są przestępstwami czy też wykroczeniami indywidualnymi. Mogą je popełnić wyłącznie osoby posiadające status podatnika wyrobów akcyzowych posiadającego zezwolenie na ich wyprowadzania ze składu podatkowego¹⁵. Tego samego zdania jest również T. Grzegorzczak, który jednoznacznie stwierdza¹⁶, że przepis artykułu 63 § 3 k.k.s. dotyczy producentów niektórych wyrobów akcyzowych podlegających obligatoryjnemu oznaczeniu znakami akcyzy, ale produkujących je legalnie poza składem podatkowym. Dotyczy to wyrobów produkowanych na podstawie art. 47 ust. 1, 2, 4 i 5 ustawy o podatku akcyzowym. Produkowane w tym systemie wyroby akcyzowe winny być zgodnie z art. 117 ust. 1 ustawy o podatku akcyzowym oznaczone odpowiednimi znakami akcyzy przed przekazaniem ich do magazynu wyrobów gotowych lub dokonaniem ich sprzedaży. Tym samym przepis ten penalizuje naruszenie tego obowiązku przez osoby posiadające stosowne zezwolenia do produkowania poza składem podatkowym wyrobów akcyzowych, poprzez wprowadzenie karalności wydania z magazynu lub

¹² G. Łabuda, *Komentarz do art. 65 Kodeksu karnego skarbowego*, System Informacji Prawnej Lex (Omega) 10/2013.

¹³ T. Grzegorzczak, *Komentarz do art. 65 Kodeksu karnego skarbowego*, System Informacji Prawnej Lex (Omega) 10/2013.

¹⁴ F. Prusak, *Komentarz do art. 65 Kodeksu karnego skarbowego*, System Informacji Prawnej Lex (Omega) 10/2013.

¹⁵ G. Łabuda, *Komentarz do art. 63 Kodeksu karnego skarbowego*, System Informacji Prawnej Lex (Omega) 10/2013.

¹⁶ T. Grzegorzczak, *Komentarz do art. 63 Kodeksu karnego skarbowego*, System Informacji Prawnej Lex (Omega) 10/2013.

bezpośredniego sprzedawania wyrobów akcyzowych bez prawidłowego oznaczenia ich znakami akcyzy. Również czyn z § 4 art. 63 k.k.s. dotyczy wyłącznie podatnika podatku akcyzowego wyprowadzającego wyroby akcyzowe ze składu podatkowego prowadzonego przez inny podmiot. Sprawcą tego przestępstwa lub wykroczenia jest wyłącznie właściciel wyrobów akcyzowych oraz osoba zajmująca się na podstawie art. 9 § 3 k.k.s. sprawami gospodarczymi tego właściciela¹⁷.

Art. 64 k.k.s. penalizuje część typów czynów zabronionych:

- nielegalne wyprowadzenie ze składu podatkowego wyrobów akcyzowych (§ 1),
- nielegalne wydanie win gronowych produkowanych poza składem podatkowym (§ 2),
- nielegalne wydanie alkoholu etylowego produkowanego poza składem podatkowym (§ 3),
- nielegalne wydanie wyrobów akcyzowych produkowanych poza składem podatkowym (§ 4),
- nielegalne wydanie wyrobów akcyzowych produkowanych poza składem podatkowym, od których została zapłacona przedpłata akcyzy (§ 5),
- nielegalne umieszczenie w składzie wolnocłowym lub w wolnym obszarze celnym wyrobów akcyzowych (§ 6).

Czyny stypizowane w przepisach art. 64 k.k.s. od § 2 do § 6 są przestępstwami (wykroczeniami) indywidualnymi, albowiem mogą je popełnić wyłącznie osoby legalnie produkujące wyroby akcyzowe. Z kolei czyn z §1 jest przestępstwem lub wykroczeniem powszechnym¹⁸. Analizując przedmiotowe przepisy należy stwierdzić, iż nie mają one zastosowania do nielegalnego wytwarzania wyrobów tytoniowych czy też posiadania wyrobów tytoniowych nielegalnie wyprodukowanych.

Z kolei czyn opisany w art. 73 k.k.s. polegający na zmianie oznaczenia wyrobów akcyzowych, nie dotyczy zagadnienia niniejszej publikacji, albowiem zachowanie sprawcy nie polega na produkcji, magazynowaniu, przewożeniu, nabywaniu wyrobów tytoniowych. Zachowanie przestępcze z tego przepisu polega na zmianie celu, przeznaczenia lub niezachowania innego warunku, od którego ustawa uzależnia zwolnienie wyrobu akcyzowego z obowiązku oznaczania znakami akcyzy.

Biorąc powyższe pod uwagę, w tym zasady odpowiedzialności indywidualnej sprawców deliktów z art. 69a k.k.s. jak i 65 k.k.s. należy stwierdzić, iż produkowanie przez osoby

¹⁷ T. Grzegorzcyk, *Ibidem*.

¹⁸ G. Łabuda, *Komentarz do art. 64 Kodeksu karnego skarbowego*, System Informacji Prawnej Lex (Omega) 10/2013.

nieposiadające do tego stosownych zezwoleń wynikających z ustawy o podatku akcyzowym, tytoniu do palenia jak i papierosów nie wypełnia znamion przestępstw lub wykroczeń z kodeksu karnego skarbowego.

Mając na względzie powyższe uwagi należy rozważyć jaka powinna być prawidłowa kwalifikacja prawna tego rodzaju zachowań sprawców. Od niej bowiem zależy ich ewentualna późniejsza odpowiedzialność karna.

Jak wyżej wspomniano produkcja wyrobów tytoniowych jest przedmiotem uregulowań zarówno w ustawie o podatku akcyzowym, jak i w przepisach ustawy o wyrobie alkoholu etylowego oraz wytwarzaniu wyrobów tytoniowych. Zgodnie z art. 3 ust. 2 powołanej ustawy działalność gospodarcza w zakresie wytwarzania wyrobów tytoniowych jest działalnością regulowaną w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej¹⁹ i wymaga wpisu do rejestru producentów tytoniowych. Przedmiotowy rejestr prowadzi minister właściwy do spraw rynków rolnych (art. 4 cyt. ustawy), który dokonuje wpisu podmiotu na jego pisemny wniosek. Organ ten może również wydać decyzję o zakazie wykonywania przez przedsiębiorcę działalności w tym wytwarzania wyrobów tytoniowych (art. 7 ustawy). Jak wynika z tych przepisów legalnie można wytwarzać wyroby tytoniowe wyłącznie po wcześniejszym wpisie do rejestru dokonany przez organa prowadzący rejestr.

W stosunku do osób wytwarzających nielegalnie wyroby tytoniowe tj. wyroby wyprodukowane z tytoniu przeznaczonego do palenia oraz tabakę, ustawodawca przewidział odpowiedzialność karną w art. 12a ust. 1 i 2 oraz art. 14 ustawy o z dnia 2 marca 2001 roku o wyrobie alkoholu etylowego oraz wytwarzaniu wyrobów tytoniowych. Zgodnie z treścią artykułu 12a karalne jest wytwarzanie wyrobów tytoniowych bez wymaganego wpisu do rejestru, o którym mowa w art. 3 ust. 2 cytowanej ustawy. Zagrożenie karne w zależności od tego czy wyprodukowane wyroby tytoniowe są znacznej wartości (art. 12a ust. 2 cytowanej ustawy) lub nie, wynosi od: grzywny, kary ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku, lub jak w ust. 2 do trzech lat. Jednocześnie ustawodawca w art. 14 cytowanej ustawy w przypadku gdy sprawca uczynił sobie stałe źródło dochodu z nielegalnego wytwarzania wyrobów tytoniowych podniósł zagrożenia karne do trzech lat pozbawienia wolności.

Podmiotem czynu opisanego w art. 12a ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2001 roku o wyrobie alkoholu etylowego oraz wytwarzaniu wyrobów tytoniowych jest każda osoba zdolna do ponoszenia odpowiedzialności karnej. Przestępstwo stypizowane w tym artykule jest czynem powszechnym. Dla odpowiedzialności karnej nie ma znaczenia czy wytworzony wbrew

¹⁹ Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jednolity Dz. U. z 2004 r. Nr 173, poz. 1807, ze zm.).

przepisom ustawy wyrób tytoniowy jest wytworzony w ramach działalności gospodarczej, pomimo braku wpisu do rejestru czy tylko i wyłącznie na użytek własny. W tym zakresie wypowiedział się już Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 30 listopada 2004 r. I KZP 23/04, który jednoznacznie stwierdził, iż znamiona przestępstwa określonego w art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2001 roku o wyrobie alkoholu etylowego oraz wytwarzaniu wyrobów tytoniowych wypełnia również wyrabianie alkoholu etylowego na własny użytek. Pomimo, że ta uchwała dotyczyła wyrabiania alkoholu etylowego a nie wytwarzania wyrobów tytoniowych, to dotyczy tych samych przepisów, a tym samym można jej wykładnię zastosować również do wytwarzania w procesie chałupniczym wyrobów tytoniowych (tytoń do palenia jak i papierosy)²⁰.

Podsumowując należy zwrócić uwagę, iż w przypadku ujawnienia w zabudowaniach gospodarczych tytoniu do palenia wraz z maszynami do cięcia tytoniu, jak i wytworzonych papierosów należy stosować przepisy ustawy z dnia 2 marca 2001 roku o wyrobie alkoholu etylowego oraz wytwarzaniu wyrobów tytoniowych i na podstawie przepisów karnych zawartych w tej ustawie formułować i przedstawić, jak i skierować do sądu akt oskarżenia. Przepisy karne zawarte w artykułach 69a k.k.s., jak i 65 k.k.s. nie mają w tym zakresie żadnego zastosowania.

Jednocześnie należy podkreślić, iż bardziej restrykcyjne niż przepisy kodeksu karnego skarbowego, są przepisy z cytowanej ustawy dotyczące przypadku rzeczy stanowiących przedmiot przestępstwa albo służących lub przeznaczonych do jego popełnienia. Jak wynika z praktyki, osoby nielegalnie wytwarzające wyroby tytoniowe, w tym przede wszystkim papierosy, często nie są właścicielami maszyn służących do produkcji wyrobów tytoniowych. Przedmiotowa maszyna lub maszyny po zakończeniu cyklu produkcyjnego przez jednego ze sprawców są przekazywane następnemu. Również często się zdarza, iż poszczególne maszyny np. sprężarki, są wynajmowane od podmiotów zajmujących się profesjonalnym wynajmem maszyn lub też są te maszyny przez sprawcę leasingowane. Artykuł 14 ustawy z dnia 2 marca 2001 roku o wyrobie alkoholu etylowego oraz wytwarzaniu wyrobów tytoniowych daje sądowi możliwość orzeczenia przypadku rzeczy stanowiących przedmiot przestępstwa albo służących lub przeznaczonych do jego popełnienia, choćby nie były własnością sprawcy.

Konkludując należy podnieść, iż w dobie przemysłowej nielegalnej produkcji wyrobów tytoniowych, samo podstawowe zagrożenie karne znajdujące się w przepisach ustawy z dnia 2

²⁰ Uchwała SN z dnia 30 listopada 2004 r. I KZP 23/04, OSNKW 2004/11-12/100.

marca 2001 roku o wyrobie alkoholu etylowego oraz wytwarzaniu wyrobów tytoniowych jest zbyt niskie. Przy czym nie chodzi o wysokość kary pozbawienia wolności, ale o wysokość kary grzywny. Przestępcy wytwarzając, nawet w przydomowy sposób wyroby tytoniowe, biorąc pod uwagę stale podnoszone ceny legalnych wyrobów tytoniowych, odnoszą znaczne zyski. Tym samym można by przyjąć w tym zakresie podobne zagrożenie karne, jak w przepisach ustawy prawo bankowe art. 171 ust.1 – zagrożenie karą grzywny np. do 1.000.000 zł. Powyższe wynika z faktu, iż obecnie oprócz tytoniu do palenia coraz częściej ujawniane są „fabryki” zajmujące się profesjonalnym wytwarzaniem papierosów. Skala tego zjawiska wymaga zatem interwencji ustawodawcy.